

Історія футболу в Україні

[Презентації футбол](#)

Футбол в Україні

- Футбол — найпопулярніший вид спорту в Україні
- Головним керівним органом українського футболу є Федерація футболу України (ФФУ), створена у 1991 році.
- Найбільшими досягненнями українського футболу за роки незалежності є, насамперед, вихід київського «Динамо» до півфіналу Ліги чемпіонів УЄФА у сезоні 1998/99, друге місце збірної U21 на чемпіонаті Європи 2006 серед молодіжних команд, перемога команди U19 на Євро 2009 U19, що проводилось в Донецьку та Маріуполі, участь національної збірної України у чемпіонаті світу 2006, де українці дійшли до 1/4 фіналу, здобуття разом з Польщею право на проведення Євро-2012 і Кубок УЄФА 2009, який завоював донецький «Шахтар».

Футбол в Україні

- До заслуг українського футболу до 1991 року, у часи існування УРСР, можна включити два Кубка володарів Кубків УЄФА і Суперкубок Європи, здобуті київським «Динамо» в 1975 та 1986 роках. Крім того, до 1991 року багато українських футболістів виступали у складі збірної СРСР. Наприклад, у складі збірної СРСР, яка у 1988 році стала срібним призером Чемпіонату Європи, серед 20 гравців фінальної стадії турніру було 12 представників українського футболу.

Проникнення гри

- Коріння цієї гри на території України сягають кінця XIX сторіччя. Одними з перших гравців у футбол на теренах теперішньої України були англійські моряки в одеському порту, які створили і найперші команди (ОБАК — «Одеський британський атлетичний клуб» створено у 1878), що склалися лише з англійців. У 1884 році в Одесі було збудоване перше футбольне поле, гру «*foot-ball*» іноземці намагались популяризувати серед місцевого населення.

Проникнення гри

- Паралельно гра проникла до Західної України, де діяли осередки спортивного товариства «Сокіл». Перші правила футбольної гри надруковано у монографії *«Гімнастичні ігри шкільної молоді»*, яку видав у 1891 році Едмунд Ценар — професор учительської семінарії у Львові. Федерація футболу України за матеріалами, наданими львівськими істориками спорту, постановила вважати гру, яка відбулася 14 липня 1894 року у Львові, першим документально зафіксованим футбольним матчем на території України.

1894 — перший документально зафіксований матч на території України

- За даними обсерваторії Львівської політехніки 14 липня 1894 року денна температура становила +24 °С. У ті дні у Львові тривала Загальна крайова виставка, протягом якої відбувалися різноманітні конференції інженерів, літературознавців, гостям міста продемонстрували нову трамвайну лінію, що вела до Стрийського парку тощо. У рамках виставки на полі, що знаходилося у Стрийському парку, відбулася міжміська гра між командами, що представляли спортивно-гімнастичне товариство «Сокіл» — Львів проти Кракова.
- Матч розпочався **14 липня 1894 року** о 17:00. Львів'яни грали у білих футболках та сірих гімнастичних штанцях, а гості — у білих футболках та синіх штанцях. Поєдинок судив професор Виробек з Кракова. На стадіоні місткістю 10 000 глядачів зібралося близько 3 000 людей. Гра тривала 7 хвилин — до першого забитого гола. Цей м'яч провів другокурсник учительської гімназії Володимир Хомицький, який діяв на лівому боці поля. Тактики й стратегії у діях футболістів майже не було — головним завданням було проштовхнути м'яч повз воротаря у ворота. Стійками воріт служили два прапорці, увіткнуті у землю.

**Пам'ятний знак на місці першого в
Україні футбольного матчу. Львів
(Стрийський парк)**

1900–1914

- У 1900-х роках перші футбольні клуби виникають у багатьох містах України — ініціаторами є переважно молодь, студенти вищих шкіл. У багатьох містах першими гравцями були робітники та моряки з країн Європи.

1900–1914

- «Сокільський рух», започаткований чехами у середині XIX сторіччя був причетний до розвитку гри у Києві. Перша команда — «Південь» (1902) складалася переважно із чехів. Згодом її перейменовано на «Сокіл». Одним з осередків київського футбольного руху Києва був Політехнічний інститут, студенти якого створили команду «Політехніки» (1906). У 1911 році 6 київських клубів організували першу міську лігу: «Любителі спорту», Спортивно-Гімнастичний Кружок при Київському Політехнічному інституті, Кружок «Славія», Кружок «Спорт», Польське Гімнастичне Товариство та Кружок «Фенікс». Виграли турнір «політехніки».

1900–1914

- У Львові студенти першої реальної школи утворили ФК «Слава», що згодом став предком клубу Чарні (1903), свою спортивну команду зробила четверта гімназія — КГС (Клуб Гімнастично-Спортовий, 1904). Цю команду через 3 роки перейменовано на «Погонь» — у міжвоєнний період вона буде одним із флагманів польського футболу. Учні 3 та 6 гімназій створили команду Лехія (1905). У 1905 році вперше провели чемпіонат міста — перемогли «Чарні».
- У першій одеській лізі (створена у 1911) брали участь ОБАК (Одеський британський атлетичний клуб), ОКФ (Одеський кружок футболу), шереметьєвці, «Спортинг-Клуб», «Вега», «Індо», «Турн-Ферайн» (команда німецького спортивного товариства) і «Флорида».

1919–1939 (УРСР)

- Осередками футбольного життя радянської частини України залишалися великі міста: Київ, Одеса, Дніпропетровськ, Сталіно. Найкращі команди грали у Харкові — тодішній столиці республіки. Всі 7 першостей УРСР у 1921-31 роках виграли саме харків'яни. Коли у СРСР вирішили організувати перший чемпіонат країни для колективів міст та республік, представник Харкова — «Штурм», став переможцем зональних змагань в Україні. У московських плей-оф, «Штурм» у півфіналі розгромив збірну Закавказької РСР — 4:0, а у фіналі несподівано переграв команду Ленінграду — 2:1. Серед найкращих гравців 1920-х та 30-х рр. з першої столиці УРСР були футболісти збірної СРСР: Микола Кротов, Іван Привалов, Микола та Костянтин Фоміни та Олександр Бабкін. 1927 року засновано «Динамо» (Київ).
- Саме «Динамо» було єдиною українською командою у найвищій лізі першого чемпіонату СРСР 1936. «Динамівці» зайняли 2 місце. Одними з найкращих футболістів країни були воротар Антон Ідзковський, захисник Костянтин Фомін, нападники Костянтин Щегоцький і Віктор Шилівський. Але за чемпіонство боролися тільки сильні московські клуби («Динамо» та «Спартак»), а найвищим довоєнним показником киян залишилось віце-чемпіонство 1936.

1919–1939 (українські землі поза УРСР)

- У багатонаціональному Львові було кілька сильних команд, кожна з яких мала специфічну назву. Польські імена носили 2 найпотужніші клуби міста — «Погонь» і «Чарні», які регулярно виступали у найвищій лізі. Сильною командою була і «Гасмонея», де грали євреї. Іншими провідними командами міста були «Лехія» і футбольна дружина спортивного товариства «Україна». «Погонь» провела всі 13 довоєнних турнірів вищої ліги, «Чарні» — 7, «Гасмонея» — 2 і «Лехія» — один. Всі галицькі команди виступали у чемпіонаті Львівської та Станіславської окружної ліги, переможець якої виходив до найвищої ліги. Серед нельвівських дружин варто згадати колективи: «Ревера», «Юнак» (Дрогобич) та «Погонь» (Стрий)
- Центром закарпатського футболу був Ужгород. Найпопулярнішою командою краю став Спортивний Клуб «Русь», створений у 1925. Ця команда була постійним переможцем першості Закарпаття у 1929–1934 роках. СК «Русь» вигравав чемпіонати Словаччини у 1933 та 1936 роках і був одним з найвідоміших клубів країни. Команда однією з перших у світі почала літати на виїзні ігри на літаку, за що отримала назву «літаюча команда вчителів». Найвідомішими закарпатськими гравцями міжвоєнного періоду були воротар Олекса Бокшай і нападник Геза Калочаї. Бокшай, який у 1937 перейшов з «Русі» до празької «Спарти» став наступником легендарного голкіпера Франтішека Планічки і, окрім багатьох чемпіонських титулів у внутрішній першості, виграв Кубок Мітропи. Уродженець Берегового Калочаї грав у «Спарті» у 1932–1937 рр., був володарем Кубка Мітропи і виступав за збірні Чехословаччини та Угорщини.

1940–1961

- В Києві влітку 1942 року провели турнір, де виступали угорські, німецькі та румунські військові частини й дві українські команди — «Рух» і «Старт» (або ж по-іншому «Хлібзавод», бо там працювало більшість гравців колективу). Найвідомішими іграми стали зустрічі «Старту» з командою «Флякельф», перша з яких закінчилась перемогою українців 5:1 і було проведено матч-реванш. Через 3 дні — 9 серпня 1942 року «Старт» вдруге переміг німців — 5:3. Після цієї зустрічі відбулися арешти та розстріли київських футболістів, а гра згодом отримала назву «Матч смерті».
- Характерною особливістю перших післявоєнних та 50-х років в українському футболі став прихід у найсильніші клуби великої кількості талантів із Закарпаття, серед яких: Ернест Юст, Дезидерій Бовт, Михайло Коман, Василь Турянчик, Йожеф Сабо, Ференц Медвідь, Йожеф Беца.
- У 1954 «Динамо» вперше завоювало Кубок СРСР. З 1957 року головним футбольним функціонером у ЦК КПУ став Володимир Щербицький, з чиім іменем будуть тісно пов'язані успіхи та вплив найсильнішого в УРСР футбольного клубу «Динамо» (Київ).
- У 1961 році вперше у історії чемпіонатів Радянського Союзу переможцем стала команда з-поза Москви — київське «Динамо». Того ж року Кубок здобув «Шахтар» (Сталіно). Український футбол ставав дедалі помітнішим на всерадянській арені.

1962–1975

- У 1969 році Кубок СРСР вперше і востаннє здобуває команда з першої ліги — «Карпати» (Львів).
- У 1960–1963 рр. у вищій лізі виступав харківський «Авангард». На чемпіонаті світу 1962 року за збірну СРСР у нападі грав київський «динамівець» Віктор Каневський.

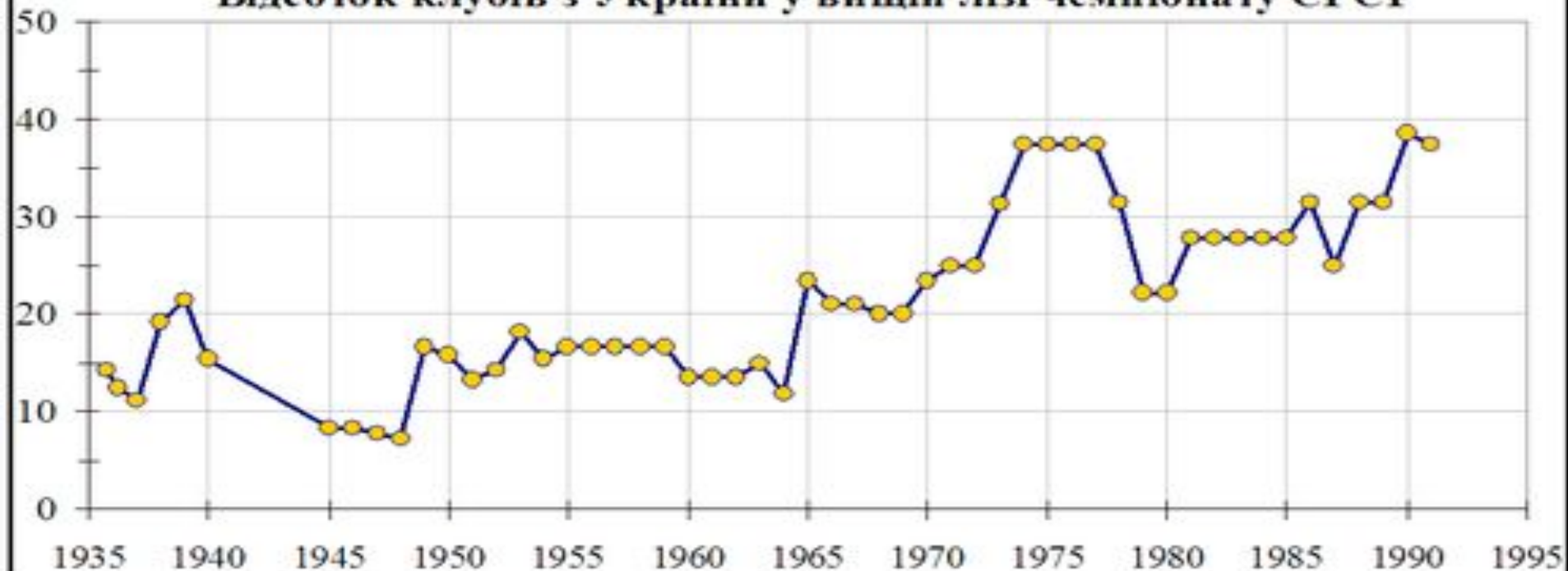

1976–1991

- У 1974–1977 роках серед 16 учасників вищої ліги чемпіонату СРСР було 6 команд з УРСР, тобто — 37,5 %. Це був найвищий показник за всі роки існування чемпіонату. Вища частка буде лише у першості 1990, коли від участі у відмовляться клуби Прибалтики і Грузії.
- «Динамо» (Київ) ставало чемпіоном у 1977, 1980, 1981, 1985, 1986, 1990 роках. У 1979 році віце-чемпіоном країни стає донецький «Шахтар», а найкращим бомбардиром та гравцем року є нападник Віталій Старухін. Після стабільних успіхів київських «динамівців» Валерія Лобановського знову призначили тренером національної збірної СРСР (1982–1983 й 1986–1990).

Відсоток клубів з України у вищій лізі чемпіонату СРСР

З 1991 року

- Федерацію футболу України створили у 1991 році. Першим президентом ФФУ став Віктор Банніков. Наступного року організація стала членом ФІФА та УЄФА, але жеребкування відбору до чемпіонату світу 1994 відбулося перед цим. Новостворені пострадянські федерації (окрім російської) до початку кваліфікацій до чемпіонату Європи 1996 грали тільки у товариських зустрічах. Чимало гравців провело кілька напівофіційних ігор за Україну, але потім висупало за Росію (наприклад, Олег Саленко — найкращий бомбардир ЧС 1994, Юрій Нікіфоров, Ілля Цимбалар).

З 1991 року

- Чимало сильних гравців повиїжджало за кордон, від колишньої радянської система підготовки юних гравців залишилося дуже мало. Першим чемпіоном України стала сімферопольська «Таврія», яка перемогла у вирішальній грі «Динамо» (Київ). Всі наступні чемпіонати (аж до 2002) вигравали кияни. Збірну формували на основі «Динамо», куди в 1996-у після кількох років праці на Близькому Сході повернувся Валерій Лобановський. Він зробив ряд футболістів зірками світового класу, які невдовзі перейшли грати до закордонних клубів (Андрій Шевченко, Олег Лужний, Каха Каладзе, Сергій Ребров). У 2004 році український легіонер «Мілана» (Італія) Андрій Шевченко виграв «Золотий м'яч» — приз найкращому футболістові Європи.

З 1991 року

- Сильнішав клубний футбол — прийшовши на пост президента «Шахтаря» (Донецьк) мільярдер Рінат Ахметов завдяки вдалим капіталовкладенням зробив донецьку команду рівним суперником для київського «Динамо».
- Збірна України у 1997–2001 роках тричі поспіль не потрапляла на міжнародні чемпіонати через поразки у вирішальному плей-оф. Першим серйозним турніром, куди потрапила національна команда, став чемпіонат світу 2006. Наставник «синьо-жовтих» Олег Блохін ще за тур до кінця запезпечив упевнене перше місце у відбірковій групі, де суперниками українців були збірні Туреччини, Греції та Данії. На самому чемпіонаті Україна сенсаційно дійшла аж до 1/4 фіналу. За підсумками 2006 року Олег Блохін потрапив до списку 10 найкращих тренерів світу.
- У сезоні 2008/09 українські клуби встановили власний історичний рекорд за набраними очками у таблиці коефіцієнтів УЄФА, увійшовши до першої п'ятірки Європи

Футбол в Україні

Чемпіонат України з футболу

Список клубів які виступають у Прем'єр-лізі станом на 11.10.12

- Шахтар
- Дніпро
- Динамо
- Металіст
- Арсенал
- Металург Д
- Іллічівець
- Таврія
- Волинь
- Зоря
- Кривбас
- Ворскла
- Чорноморець
- Карпати
- Говерла
- Металург З

Шахтар(Донецьк)

- «Шахтар» — український футбольний клуб з міста Донецька. Виступає у Прем'єр-лізі чемпіонату України. Створений у травні 1936 року. Володар Кубка УЄФА 2009. Віце-чемпіон Радянського Союзу 1975 і 1979, 4-разовий володар Кубка СРСР. 7-разовий чемпіон України (2002, 2005, 2006, 2008, 2010, 2011, 2012), 8-разовий володар Кубка України.

Динамо(Київ)

- **«Динамо»** — український футбольний клуб з міста Києва, що бере участь в українській Прем'єр-лізі. «Динамо» засновано у 1927 році, це найстарший на сьогоднішній день професійний клуб міста. Єдиний клуб, який провів всі сезони у найвищій лізі СРСР, а потім України. Є найтитулованішою командою України, вигравши 13 чемпіонських титулів, 9 національних Кубків, 5 Суперкубків України, 1 Суперкубок УЄФА і два Кубки володарів кубків. Крім того, за радянський період історії «Динамо» завоювало 13 чемпіонських титулів, 9 Кубків СРСР, 3 Суперкубки СРСР, що робить «Динамо» найтитулованішою командою в історії радянського футболу. Є першою немосковською командою, що здобула титул чемпіона СРСР, та першим представником Радянського Союзу, який завоював європейський трофей].

Металіст(Харків)

- **«Металіст»** — український футбольний клуб з Харкова. Один з найстаріших сучасних українських клубів, заснований у 1925 році. Володар Кубка СРСР 1988 року, шостиразовий бронзовий призер чемпіонатів України: 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 і 2012. Рішенням ФФУ клуб позбавлений бронзових медалей 2008 «за договірний матч із «Карпатами» (Львів)». Також «Металіст» повинен був розпочати чемпіонат України 2011—2012 рр. із -9 очками. Наразі рішення призупинене до рішення Міжнародного арбітражного спортивного суду у Лозанні (Швейцарія).

Дніпро(Дніпропетровськ)

- «Дніпро́» — український футбольний клуб з Дніпропетровська. Виступає у прем'єр-лізі. Заснований у 1918 році.
- Генеральний директор — Андрій Стеценко, головний тренер — Хуане Рамос.

Таврія(Сімферополь)

- «Таврія»— футбольний клуб Прем'єр-ліги чемпіонату України, переможець першого чемпіонату України після здобуття незалежності (1992). Володар Кубка України сезону 2009—2010.

Карпати(Львів)

- **«Карпати»** — футбольний клуб прем'єр-ліги України зі Львова. Заснований 18 січня 1963 року. Єдиний клуб за всю історію Кубка СРСР, що виграв трофей, виступаючи не у вищій лізі (1969 рік). Дворазовий фіналіст Кубка України: 1993 і 1999. Півфіналіст Кубка СРСР (1972, 1979), Кубка України (сезон 2005/06). Бронзовий призер чемпіонату України 1997/98, найвище досягнення в чемпіонаті СРСР — 4-те місце (сезони 1976-весна і 1976-осінь).
- Від 1963 року «Карпати» грають на стадіоні «Україна» (колишня назва «Дружба», 27 925 місць). З грудня 2011 року клуб також деякі матчі проводить на стадіоні «Арена Львів» (34 915 місць), збудованому для проведення чемпіонату Європи 2012 року.

Кривбас(Кривий-Ріг)

- «Кривбас» — український футбольний клуб з міста Кривий Ріг Дніпропетровської області. Виступає у Прем'єр-лізі. Заснований 1959 року.

Металург(Донецьк)

- «Металург» (Донецьк) — футбольний клуб Прем'єр-ліги України з міста Донецьк, заснований 1996 року.